הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קסב

ו ריש פֶּרֶק קַמָּא דְּיָדַיִם לְפֵרוּשׁ הָרֹא"ש וְהַרַבְּנוּ שִׁמְשׁוֹן. ז רַמְב"ם בְּפֶרֶק י"א מֵהִלְכוֹת מַתָּנוֹת (ה"ז) מִפּוּרָגְיָא דְּגִשְׁרֵי ט"ו (ע"ב).

(יח) הַלְכְלוּךְ וְכָל דָּבָר שֶׁחוֹצֵץ, וְאַחַר כָּךְ שׁוֹפֵךְ עֲלֵיהֶם פַּעַם שֵׁנִית וְגַם אֵלּוּ הַמַּיִם (יט) הֵם טְמֵאִים, וְאַחַר כָּךְ שׁוֹפֵךְ עֲלֵיהֶם פַּעַם (כ) שְׁלִישִׁית לְטַהֵר הַמַּיִם שֶׁעַל גַּבֵּי הַיָּדַיִם. וְאִם אֵין בַּיָּדַיִם לְכְלוּךְ וְדָבָר הַחוֹצֵץ, שׁוֹפֵךְ עַל שְׁתֵּי יָדָיו (כא) רְבִיעִית בְּבַת אַחַת, וְאֵינוֹ צָרִיךְ מַיִם שְׁנִיִּים. הַגָּה: וְהוּא הַדִּין אִם הָיוּ לוֹ (כב) מַיִם רַבִּים רוֹחֵץ תְּחִלָּה מְעַט כְּדֵי לְהָסִיר הַלְכְלוּךְ, וְאַחַר כָּךְ שׁוֹפֵךְ רְבִיעִית כְּאָחָד, וְאֵינוֹ צָרִיךְ מַיִם שְׁלִישִׁים. הַנּוֹטֵל יָדָיו (כג) צָרִיךְ (ג) לְשַׁפְשְׁפָם (כד) זוֹ בָּזוֹ (מיימוני פרק י"א מהלכות מקואות (ס"ג) וכל בו (ס' כג) וסמ"ג (עמ' מ) והרא"ש פרק כל הבשר (מולין פ"ח ס' יח)): ג [1]נָטַל (כה) מִקְצָת יָדוֹ וְחָזַר וְהוֹסִיף וְנָטַל (כו) הַנִּשְׁאָר מִיָּדוֹ, הֲרֵי יָדוֹ טְמֵאָה (כז) כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה, (כח) דְּאַיִן נְטִילָה לַחֲצָאִין. [1]וְאִם עֲדַיִן יֵשׁ עַל מִקְצָת הַיָּד שֶׁנָּטַל בְּתְחִלָּה (כט) טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ, (ל) הֲרֵי

בְּאֵר הֵיטֵב

ב (ג) לְשַׁפְשְׁפָם. אֲפִלּוּ אִם שָׁפַךְ עַל כָּל הַיָּד רְבִיעִית, וְאִם כֵּן גַּם מִי שֶׁמַּטְבִּיל יָדָיו צָרִיךְ גַּם כֵּן שִׁפּוּשׁ אַחַר כָּךְ זוֹ בְּזוֹ שֶׁהֲרֵי רְבִיעִית בְּבַת אַחַת הֲרֵי כִּטְבִילָה. ט"ז (סק"ד):

בְּאוּר הַלָּכָה

ד"ה דלא) שֶׁכָּתְבוּ דְּאַף דִּבְמִשְׁנָה דְּיָדַיִם לֹא נִזְכַּר דְּצָרִיךְ לִנְטִילָה אֶלָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים, צָרִיךְ לְשַׁפְשֵׁף עוֹד פַּעַם אַחַת מִקֹּדֶם לְהַעֲבִיר הַלְכְלוּךְ, וְהִעְתִּיק זֶה גַּם הַסְּמַ"ג (עשין כז) וְהָרֹא"ש (חולין פ"ח סי' יח) וְהַטּוּר, וְעָצָם הַעֲבָרַת הַחֲצִיצָה הוּא מִשְׁנָה (פ"ב מ"ב) וּבְרַיְיתָא (פ"א ה"ב) מְפֹרָשׁ בְּיָדַיִם אֶלָּא דְּאִתּוּ לְאַשְׁמוּעִינַן דְּלָא נֵימָא דְּכֵשֵׁר אִם יַעֲבִיר הַחֲצִיצָה בְּמַיִם שֶׁשּׁוֹפֵךְ לְשָׁם נְטִילָה גּוּפָא, אֶלָּא צָרִיךְ פַּעַם שְׁלִישִׁי לְהַעֲבִיר הַחֲצִיצָה מִקֹּדֶם דְּוַדַּאי, כָּךְ נִרְאֶה פְּשִׁיטוּת כַּוָּנָתָם. **וְהִנֵּה הַבַּיִת יוֹסֵף וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ פָּרַשׁ לְדַעְתָּם דְּפַעַם זֶה שֶׁשּׁוֹפֵךְ לְהַעֲבִיר הַחֲצִיצָה הוּא מְאוֹתָהּ הָרְבִיעִית עַצְמָהּ, וְהוּא קָשֶׁה לְכְאוֹרָה מֵאַד דְּאִם כֵּן נִפְחֵת מִשְׁעוּר הָרְבִיעִית לְגַמְרֵי לִנְטִילָה,** דַּאֲפִלּוּ לְפִי דַּעַת הַיֵּשׁ מְפָרְשִׁים לְעַיֵּל בְּסִימָן ק"ס סָעִיף י"ג דִּכְבָר אִיתָא לְהוּ דְּאֵין צָרִיךְ לִשְׁפּוֹךְ כָּל הָרְבִיעִית לְיָדַיִם שֶׁל אֶחָד מֵהֶם כְּמַבְאָר שָׁם, מִכָּל מָקוֹם בְּכֵלִי לְכַלֵּי עָלְמָא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה רְבִיעִית שְׁלֵמָה דַּוְקָא, לְרֹאשׁוֹן שֶׁבָּא לִטֹּל, וּמָצָאתִי שֶׁכָּבַר הִרְגִּישׁ בָּזֶה הַלְּבוּשׁ (ס"ב), וְתַרַץ דְּהָכִי לְצָרְךָ טָהֲרַת יָדַיִם הוּא. אֲבָל מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ מְיֻשָּׁב בָּזֶה עֲדַיִן דִּלְכְאוֹרָה נִרְאֶה בִּפְשִׁיטוּת דְּהַעֲבָרַת הַחֲצִיצָה אֵינוֹ אֶלָּא הֲכָנָה לַנְּטִילָה, וּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת (שם) עַצְמָן אֵין מֻכְרָח כְּפֵרוּשׁ הַבַּיִת יוֹסֵף דְּכוָּנָתָם לְטֹל פַּעַם זֶה מֵהָרְבִיעִית עַצְמָהּ, דְּלָא כְּתָבוּ אֶלָּא עֶצֶם הַדִּין דְּצָרִיךְ פַּעַם אַחַת מִקֹּדֶם וּלְהַעֲבִיר הַחֲצִיצָה, וְלֹאשְׁמוּעִינַן דְּלֹא יַעֲבִירֵם בְּצַד הַנְּטִילָה גּוּפָהּ וְנַסֵּ"ל, אֲבָל לֹא יֵשׁ לוֹמַר בִּפְשִׁיטוּת דְּהֵיינוּ בְּמַיִם אֲחֵרִים וְלֹא בְּמֵי רְבִיעִית שֶׁל הַנְּטִילָה, וְגַם הוּא פְּנָנָתָם, דְּכֵיוָן דְּהֵם עַצְמָם כָּתְבוּ דְּמִשְׁנָה יָדַיִם מְיֻרָּיר בְּיָדַיִם נְקִיּוֹת, וְאִם כֵּן שִׁעוּר הָרְבִיעִית הוּא בְּיָדַיִם נְקִיּוֹת, וּמִנַּיִן לִיהּ לְפִחֹת מִשִּׁעוּר כְּשֶׁהֵם מְלֻכְלָכוֹת. **וּלְדִינָא אַף אִם נִפְרַשׁ כְּפֵרוּשׁ הַבַּיִת יוֹסֵף בְּדַעְתָּם הוּא מִלְּתָא חֲדַתָּא שְׁלֹא נִזְכַּר זֶה בְּשׁוּם רִאשׁוֹנִים, וּמַהֲרַאֲבַ"ד** (תמים דעים ס' סז) **מַשְׁמַע לְהַדְיָא דְּאֵין לִפְחֹת מִשִּׁעוּר רְבִיעִית מַיִם בְּשִׁתֵּי פְּעָמִים בְּשׁוּם אֹפֶן,** שֶׁכָּתַב דְּזֶהוּ הַשִּׁעוּר שֶׁשִּׁעֲרוּ חַז"ל דְּבָזֶה יֵשׁ יָפָה הַיָּד, וַהֲלֹא זֶה הַשִּׁעוּר הוּא אַף בְּיָדַיִם נְקִיּוֹת, וְאִם כֵּן אִם יִפְחֹת מְעַט בְּשֶׁבִּיל הַסָּרַת הַחֲצִיצָה לֹא יַעֲלֶה לוֹ נְטִילָה, וְדִבְרֵי הָרַאֲבַ"ד הוּבְּאוּ בְּכָל בּוֹ (ס' כג). [2]**וְעַל כֵּן מֻהָכָן לְכַתְּחִלָּה לְהַחְמִיר בָּזֶה, וְכִשְׁאֵרִיךְ לִנְקוֹת יָדָיו וְאֵין לוֹ רַק רְבִיעִית מַיִם יוֹכַל לִנְקוֹתָם בְּמַיִם פְּסוּלִים, אוֹ בְּשֵׁאֵר מֵידֵי דְּמִנַּקֵּי:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לֹא פָּחוֹת מֵרְבִיעִית מַיִם לִשְׁתֵּי יָדָיו, דְּשׁוֹפֵךְ אוֹתָהּ עַל שְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת, אוֹ בְּפָנִי עַצְמוֹ מִקְצָת עַל אַחַת וּמִקְצָת עַל הַשְּׁנִיָּה וְכַמְבָאָר לְעֵיל בְּסִימָן ק"ס סָעִיף י"ג, וְאִם הָיוּ יָדָיו מְלֻכְלָכוֹת קְצָת וְאֵין לוֹ רַק רְבִיעִית מְצֻמְצָם, יֵשׁ לוֹ לִטֹּל קְצָת מִמֶּנָּה מִקֹּדֶם לְהָסִיר הַלְכְלוּךְ הַחוֹצֵץ, וּמִכָּל מָקוֹם לֹא חָשְׁבִינַן עַל יְדֵי זֶה לְנָפְחַת מִשִּׁעוּר רְבִיעִית קֹדֶם נְטִילָה, דְּגַם זֶה לְצָרְךָ טָהֳרַת יָדַיִם הוּא בָּא, [לְבוּשׁ] וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד"ה קצת): **(יח) הַלְכְלוּךְ.** כְּמוֹ טִיט וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה דָּבָר הַחוֹצֵץ בִּנְטִילָה, דְּלִכְלוּךְ שָׁאֵינוֹ חוֹצֵץ אֵין צָרִיךְ לְהָסִירוֹ כְּלָל קֹדֶם הַנְּטִילָה: **(יט) הֵם טְמֵאִים וְכוּ'.** דְּכֵן אִיתָא בְּמַסֶּכֶת יָדַיִם (פ"א מ"א) דְּהַנּוֹטֵל יָדָיו צָרִיךְ לִשְׁפּוֹךְ שְׁתֵּי פְּעָמִים עַל יָדָיו, [וַהֵיינוּ אַף כְּשֶׁהֵם נְקִיִּים בְּלֹא לְכְלוּךְ], דְּמַיִם הָרִאשׁוֹנִים מְטַהֲרִים הַיָּדַיִם, אֲבָל הֵם עַצְמָם טְמֵאִים הֵם שֶׁנִּטְמְאוּ בְּנִגְיעָתָם בְּיָדָיו, וְהַשְּׁנִיִּים מְטַהֲרִים אוֹתָן וְנִגְמָר טָהֳרַת הַיָּדַיִם, וּמִיהוּ כָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו דטעמא) בְּשֵׁם כַּמָּה פּוֹסְקִים דְּהוּא דַּוְקָא אִם לֹא שָׁפַךְ הָרְבִיעִית בְּבַת אַחַת עַל שְׁתֵּי יָדָיו, אֶלָּא שָׁפַךְ מִמֶּנָּה עַל יְדֵי אַחַת אַחַת, מִקְצָת עַל זֶה וּמִקְצָת עַל זֶה, אוֹ שֶׁנָּחַסֵר מֵהָרְבִיעִית לְהַעֲבָרַת הַלְכְלוּךְ וְנַסֵּ"ל, אֲז צָרִיךְ לְשָׁפֵךְ שְׁנֵי פְּעָמִים, אֲבָל כְּשֶׁשָּׁפַךְ הָרְבִיעִית בְּבַת אַחַת עַל שְׁתֵּי יָדָיו, וְכָל שֶׁכֵּן עַל כָּל אַחַת רְבִיעִית, אֵין צָרִיךְ לְמַיִם שְׁנִיִּים לְטַהֲרָם דְּאֵין כָּאן מַיִם טְמֵאִים וּכְדִלְקַמָּיהּ: **(כ) שְׁלִישִׁית לְטַהֵר וְכוּ'.** דְּהֵם נִקְרָאִים שְׁנִיִּים בְּעֶצֶם הַנְּטִילָה, דְּפַעַם רִאשׁוֹן שֶׁחָשַׁב כְּאִן אֵינָם עֶצֶם הַנְּטִילָה אֶלָּא לְהַעֲבָרַת הַלְכְלוּךְ וְנַסֵּ"ל. וְעַד דְּהָא דְּמַתִּיר הַמְחַבֵּר לְכָל הַשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים מֵרְבִיעִית אַחַת, הוּא דַּוְקָא אִם בָּאוּ הַמַּיִם סָבִיב כָּל הַיָּד בְּשִׁעוּר הַנְּטִילָה (פו) עַל כָּל פָּנִים בְּשִׁתֵּי הַפְּעָמִים: **(כא) רְבִיעִית בְּבַת אַחַת.** הַטַּעַם דְּרְבִיעִית בְּבַת אַחַת עֲשׂוּיָה כְּמִקְוֶה דִּמְטַהֶרֶת, וְגַם הַמַּיִם טְהוֹרִים הֵם וּלְכָךְ אֵין צָרִיךְ לִמַיִם שְׁנִיִּים, וּכְשֶׁהָיָה עַל יָדוֹ לְכְלוּךְ וְדָבָר חוֹצֵץ, דְּאָז צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ קְצָת מֵהָרְבִיעִית לְהָסִיר הַלְכְלוּךְ, וְלֹא נִשְׁאַר הָרְבִיעִית שְׁלֵמָה בְּעַל כָּרְחוֹ צָרִיךְ לִשְׁנִיִּים דַּוְקָא. וְעַד (יז) דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּמִן הַדִּין צָרִיךְ לְעוֹלָם מַיִם שְׁנִיִּים, וְאִם אֵין לוֹ רַק רְבִיעִית יִשְׁפֹּךְ מִמֶּנָּה בְּשִׁתֵּי פְּעָמִים, וַאֲפִלּוּ אִם נוֹטֵל רְבִיעִית בְּבַת אַחַת אוֹ עַל כָּל יָד וְיָד רְבִיעִית בִּפְנֵי עַצְמוֹ צָרִיךְ אַחַר כָּךְ גַּם כֵּן מַיִם שְׁנִיִּים, א]וְכָתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל מ ס"א) דְּיֵשׁ לְנָהוֹג כֵּן לְטֹל רְבִיעִית עַל כָּל יָד וְגַם שְׁנִיִּים. וְכָל זֶה הוּא רַק לְכַתְּחִלָּה אִם יֵשׁ לוֹ מַיִם מְזֻמָּנִים, אֲבָל לְטָרְחַ אַחַר זֶה (יח) נִרְאֶה דְּאֵין צָרִיךְ, דְּרֹב הַפּוֹסְקִים הַקַּלּוּ בָּזֶה וּכְסָתְמַת הַמְחַבֵּר דְּרְבִיעִית בְּבַת אַחַת אֵין צָרִיךְ לִשְׁנִיִּים וְכֵן נִרְאֶה דַּעַת הָאַחֲרוֹנִים: **(כב) מַיִם רַבִּים.** הֵיינוּ אֲפִלּוּ רַק מְעַט יוֹתֵר מֵרְבִיעִית בִּכְדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְהָסִיר הַלְכְלוּךְ וְיִשָּׁאֵר הָרְבִיעִית שְׁלֵמָה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד)]: **(כג) צָרִיךְ לְשַׁפְשְׁפָם וְכוּ'.** הֵיינוּ (יט) אֲפִלּוּ נָטַל רְבִיעִית עַל כָּל יָד וְיָד (כ) וְכֵן בְּמַטְבִּיל יָדָיו: **(כד) זוֹ בָּזוֹ.** נִרְאֶה שֶׁהוּא כְּדֵי לְהַעֲבִיר הַלְכְלוּךְ הַיָּטֵב הַיָּטֵב וְלֹא לְעִיכּוּבָא וְעַיֵּן בְּבֵ"ח (ס"ו): **ג (כה) מִקְצָת יָדוֹ וְכוּ'.** שֶׁבְּפַעַם אַחַת לֹא הִגִּיעוּ הַמַּיִם עַד הַפֶּרֶק שֶׁהוּא שִׁעוּר הַנְּטִילָה, [כַּמְבָאָר בְּסִימָן קס"א סָעִיף ד' עַיֵּן שָׁם, וּלְכָל חַד וְחַד כִּדְאִית לֵיהּ שָׁם] וּבָא לְהַשְׁלִים הַנִּשְׁאָר מִיָּדוֹ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר נִגַּב קְצָת מִשְּׁפִיכָה הָרִאשׁוֹנָה וְלֹא נִשְׁאַר עָלָיהּ מַיִם טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ: **(כו) הַנִּשְׁאָר מִיָּדוֹ.** אֲבָל אִם בַּהוֹסָפָה הַטִּיל מַיִם עַל כָּל הַיָּד (כג) שַׁפִּיר דָּמֵי: **(כז) כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה.** וְצָרִיךְ לִטֹּל מֵחָדָשׁ עַל כָּל הַיָּד (כג) כְּדִין נְטִילָה, (כז) וְאֵין צָרִיךְ לְנַגֵּב מִתְּחִלָּה: **(כח) דְּאֵין נְטִילָה לַחֲצָאִין.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (כה) דְּאֵין דֶּרֶךְ נְטִילָה בְּכָךְ: **(כט) טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ.** הֵיינוּ שֶׁנִּשְׁאַר עָלָיהּ מַיִם כָּל כָּךְ שֶׁהַנּוֹגֵעַ בָּהּ יִרְטַב יָדוֹ עַד שָׁיּוּכַל לְהַטְפִּיחַ לְמָקוֹם אַחֵר, עַל כֵּן אָמְרִינַן דְּלֹא עוֹד נְטִילָה הָרִאשׁוֹנָה וּמִצְטָרְפִין יַחַד דְּהֲוֵי כִּנְטִילָה אַחַת: **(ל) הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה.** [1]יֵשׁ מַאֲחָרוֹנִים (כו) שֶׁכָּתְבוּ דְּדַוְקָא בְּדִיעֲבַד אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִטֹּל, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לִטֹּל בְּבַת אַחַת כָּל הַיָּד.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (מז) הָאַלְיָה רַבָּה אוֹת ז' כָּתַב דְּפַעַם הָרִאשׁוֹן שָׁרֵי אַף לַחֲצָאִין, וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ה) הֵגִיהַּ בְּצָרְיוֹ עַיֵּן, וּמִשְּׁמָע דְּחַשׁ לְתַּן לְפַעַם הָרִאשׁוֹן דִּין נְטִילָה, מִכָּל מָקוֹם מִסְתַּבֵּר דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה, דְּבָאֳמֶת אֵין זֶה בִּכְלָל נְטִילָה רַק הֲכָנָה לְהַנְּטִילָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד"ה קצת): **(מ)** הוּא דַּעַת הָרַאֲבַ"ד (תמים דעים ס' סז) וְהָרַשְׁבָּ"א (תורת הבית הקצר בית ו שער ב) וּקְצָת מַשְׁמַע מִבַּאוּר הַגְּרָ"א דְּמַחְזִיק בְּשִׁיטָתָם עַיֵּן שָׁם **דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְאִם: (מא) וְהַנּוֹהֵג כֵּן נִרְאֶה דְּיֵשׁ לוֹ לְהַחֲנוֹת שֶׁיִּהְיֶה בְּלֹא נָדָר** וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים כְּעֵין זֶה בְּסִימָן קס"א (ס"ד): **(מב)** טַ"ז (סק"ד) וְהוּא מִבַּאֵר בְּסָעִיף

ג (מג) אַף דְּבַרְאֵ"ש (יהודים פ"א מ"א) וְרַ"ש (שם) מְסַפְּקָא לְהוּ בָּזֶה דְּאֶפְשָׁר דְּצָרִיךְ לְנַגֵּב מִתְּחִלָּה, כֵּיוָן דְּלִהְרַמְבַּ"ם (מקואות פ"א ה"ז) פְּשִׁיטָא לֵיהּ, פָּסַק הַמְחַבֵּר לְקַלָּא דְּלֹא צָרִיךְ לְנַגֵּב מִתְּחִלָּה, כֵּן מַשְׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה תנן) וְכֵן כָּתַב בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ו): **(מג) הֵיינוּ אוֹ שִׁישְׁפֹּךְ רְבִיעִית עַל כָּל יָד, אוֹ שִׁישְׁפֹּךְ מַיִם רִאשׁוֹנִים וּשְׁנִיִּים** וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף ב': **(מד)** כֵּן מַשְׁמַע בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי הַנַּ"ל וּפְשׁוּט לְפִי דַּעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁהִתְחִבֵּר כְּוּתִיהּ: **(מה)** מָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים סק"ג) עַיֵּן שָׁם בְּאֹרֶךְ: **(מו)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) וְלֹא הָעַתַּקְתִּי דִּבְרֵי הַשַּׁ"ז (סק"ה) דְּמַבְיָא שֶׁאֵין הַשְּׁפִיכָה הָרִאשׁוֹנָה לְהַעֲבִיר הַלְכְלוּךְ מִמְּעַטֶת הָרְבִיעִית, וְאַף שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בִּכְלִי רְבִיעִית כְּשֶׁמַּתְחִיל לִיטֹּל מַיִם רִאשׁוֹנִים שֶׁאֲחֵרֵיהֶם אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. **ג]** בְּשֵׁ"ע הָרַב (ס"ז) ג"כ הֵבִיא שְׁתֵּי הַדֵּעוֹת בָּזֶה, שֶׁיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין מוֹעִיל נְטִילָה לְחַצָּאִין, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבְּטוֹפֵחַ מוֹעִיל. וְכֹתֶב לְהַחְמִיר כְּסִבְרָא הָרִאשׁוֹנָה.

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְשֵׁ"ע הָרַב (ס"א) סָתַם שֶׁהַנּוֹטֵל רְבִיעִית עַל כָּל יָד אֵין צָרִיךְ נְטִילָה שְׁנִיָּה [אַמְנָם בְּסָעִיף ט' מִשְּׁמַע שֶׁהַמַּנְהִיג לְשַׁפּוֹךְ עַל כָּל יָד ג' פ"פ אַף שֶׁהֵן נְקִיּוֹת]. וּבְסִידּוּר (סִדּוּר ט"ו ה"ב) כָּתַב: הָרוֹצֶה לְקַיֵּם מִצְוַת נְטִילַת יָדַיִם לְדִבְרֵי הַכֹּל צָרִיךְ לִיזָּהֵר לִשְׁפּוֹךְ עַל כָּל יָד ב' פְּעָמִים לְעוֹלָם אַף שֶׁשִּׁפַּךְ רְבִיעִית וְיוֹתֵר. **ב]** וּבְשֵׁ"ע הָרַב (ס"ה) כָּתַב כְּשֵׁ"ע וּב"י

עון והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

זוֹ (ז) טְהוֹרָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמַיִם רִאשׁוֹנִים, (לא) אֲבָל בִּשְׁנִיִּים, נוֹטֵל מִקְצָת יָדָיו וְחוֹזֵר וּמוֹסִיף עַל מִקְצָתָן: ד (לב) ח"שֶׁפַךְ מַיִם עַל יָדוֹ אַחַת וְשִׁפְשְׁפָה בַּחֲבֶרְתָּהּ (לג) לֹא עָלְתָה לוֹ נְטִילָה, ט"אֲפִלּוּ שָׁפַךְ בָּאַחֲרוֹנָה עַל שְׁתֵּי יָדָיו, לְפִי שֶׁהַמַּיִם שֶׁשָּׁפַךְ עַל יָדוֹ אַחַת (לד) נִטְמְאוּ, (לה) וּכְשֶׁשִּׁפְשְׁפָה נִטְמֵאת (לו) חֲבֶרְתָּהּ, וְאֵין מַיִם שְׁנִיִּים מְטַהֲרִים אֶלָּא הַמַּיִם שֶׁנִּטְמְאוּ מֵחֲמַת הַיָּד עַצְמָהּ, וְלֹא הַבָּאִים מֵחֲמַת הַיָּד הָאַחֶרֶת, (לז) הִלְכָּךְ הַשּׁוֹפֵךְ מֵהַכְּלִי עַל יָדוֹ אַחַת וְשִׁפְשֵׁף בַּחֲבֶרְתָּהּ, צָרִיךְ לְנַגֵּב יָדָיו וְלַחֲזֹר וְלִטְלָם כָּרָאוּי. (לח) לְפִיכָךְ הַנּוֹטֵל יָדָיו צָרִיךְ שֶׁיְּשַׁפֵּף לוֹ אַחֵר (ה) (לט) עֲלֵיהֶם, (מ) וְאִם אֵין לוֹ אַחֵר יֶאֱחֹז הַכְּלִי בְּרֹאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו וְיִשְׁפֹּךְ (מא) עַל שְׁתֵּי יָדָיו כְּאֶחָד, (מב) אוֹ יִשְׁפֹּךְ עַל כָּל אַחַת רְבִיעִית, (מג) וְאַחַר כָּךְ יְשַׁפְשֵׁפֵם, (מד) שֶׁהַשּׁוֹפֵךְ רְבִיעִית כְּאֶחָד אֵינוֹ צָרִיךְ מַיִם שְׁנִיִּים לְטַהֲרָם, שֶׁעָשׂוּ רְבִיעִית בְּבַת אַחַת כְּמוֹ טְבִילָה,

ח בְּפֶרֶק ב' דְּיָדַיִם (פ"ג). ט הָרא"ש שָׁם בְּחִלּוּק (פ"ח סי' יח).

בֵּאוּר הֵיטֵב

ג (ד) טְהוֹרָה. דַּוְקָא דְּיֵשׁ לְכַתְּחִלָּה אִסּוּר, לָכֵן אֵין לִטֹּל מִכְּלֵי שְׁפִיכָה צָר שֶׁאֵין יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ בְּבַת אַחַת עַל הַיָּד. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה). וְכָתַב ט"ז (סק"ה) וְדָבָר פָּשׁוּט שֶׁלֹּא אָסְרוּ לְהוֹסִיף עַל מַיִם רִאשׁוֹנִים אֶלָּא אִם שָׁפַךְ עַל מִקְצָת וּפָסַק וְאַחַר כָּךְ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת שְׁפִיכָה שְׁנִיָּה עַל הַשְּׁאָר, אֲבָל אִם אֵין פּוֹסֵק מִלְּזוֹב כְּגוֹן בִּכְלֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶעְנֵדְרַ"ל שֶׁל נַחֹשֶׁת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין זַב בְּפַעַם אַחַת עַל כָּל הַשִּׁעוּר שֶׁל הַיָּד אֵין בְּכָךְ כְּלוּם, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק מִלָּזוֹב מִקְרֵי שְׁפִיכָה אַחַת, וְהַמַּחְמִיר בָּזֶה הוּא מִן הַמִּתְחַסְּדִים, רַק שֶׁיֵּשׁ חֶשֶׁק לְעִנְיַן כֹּחַ גַּבְרָא עַל כֵּן צָרִיךְ לְהָקְטִן תְּמִיד כְּדִלְעֵיל סִימָן קנ"ט סָעִיף ט' עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: ד (ה) עֲלֵיהֶם. עַיֵּן ט"ז (סק"י) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) הַטַּעַם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(כז) וְלָאו דַּוְקָא בִּשְׁפִיכָה אַחַת, אֶלָּא אֲפִלּוּ בִּשְׁתֵּי שְׁפִיכוֹת כָּל שֶׁלֹּא שָׁהָה בֵּינְתַיִם כְּלָל כִּשְׁפִיכָה אַחַת דָּמֵי, וְעַל כֵּן אִם נוֹטֵל מִמֵּי הָאַמְבַּטְיָא שֶׁקּוֹרִין קֶרַ"ן אוֹ הָעִנְדְּרַ"ל שֶׁפִּיו צַר, וְצָרִיךְ לְפָתְחוֹ וּלְסָגְרוֹ בְּכָל שְׁפִיכָה וּשְׁפִיכָה כְּדֵי שֶׁיִּבְואוּ הַמַּיִם מִכֹּחַ גְּבָרָא, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן קנ"ט סָעִיף ט', מִכָּל מָקוֹם עַל יְדֵי זְמַן קָצָר כָּזֶה (כח) לֹא מִיקְרֵי הֶפְסֵק. וּמִכָּל מָקוֹם אִם יֵשׁ לוֹ כְּלִי אַחֵר (כט) טוֹב שֶׁלֹּא יִטֹּל מִכְּלִי כָּזֶה. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּסִימָן קנ"ט סָעִיף קָטָן ד': (לא) אֲבָל בִּשְׁנִיִּים וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף שֶׁנִּגַּב מִקְצַת הַיָּד לְגַמְרֵי, יוּכַל לְהוֹסִיף עַל מִקְצַת הַשֵּׁנִי, דְּאִלּוּ הַמַּיִם אֵינָם בָּאִים לְעֶצֶם הַנְּטִילָה שֶׁל הַיָּדַיִם, רַק לְטַהֵר אֶת הַמַּיִם הָרִאשׁוֹנִים: ד (לב) שֶׁפַךְ מַיִם וְכוּ'. מֵיירִי (ל) כְּשֶׁשִּׁפְשֵׁף רַק מַיִם רִאשׁוֹנִים מִקְצַת מֵהָרְבִיעִית עַל יָד אַחַת וְשִׁפְשְׁפָה בַּשְּׁנִיָּה שֶׁאֵינָהּ נְטוּלָה, מִשּׁוּם שֶׁחִשֵּׁב שֶׁיַּעֲלֶה נְטִילָה גַּם לְהַשְּׁנִיָּה בְּשִׁפְשׁוּף זֶה, וְהוּא הַדִּין אִם הִשְׁפְּשׁוּף הָיָה לְהָסִיר הַזֵּעָה וְהַלְכְלוּךְ מִמֶּנָּה, אוֹ סְתָם גְּנִיעָה בְּעָלְמָא: (לג) לֹא עָלְתָה וְכוּ'. לְיָד (לפ) שְׁנִיָּה, וְגַם יָד זוֹ נִטְמֵאת בְּנִגְיעָתָהּ בַּחֲבֶרְתָּהּ וּכְדִלְקַמִּיהּ: (לד) נִטְמְאוּ. דְּמַיִם הָרִאשׁוֹנִים חֲשׁוּבִים טְמֵאִים, דְּנִטְמְאוּ בְּעֵת הַנְּטִילָה בִּנְגִיעָתָם בְּיָדוֹ כַּנַּ"ל בְּסָעִיף ב': (לה) וּכְשֶׁשִּׁפְשְׁפָה נִטְמֵאת וְכוּ'. וְגָרַע עַל יְדֵי טֻמְאָה זוֹ שֶׁקִּבְּלָה עַתָּה יוֹתֵר מֵאִם לֹא הָיוּ יָדָיו נְטוּלוֹת כְּלָל, דְּמַיִם הַטְּמֵאִים שֶׁבָּאוּ עַל יָדוֹ אַף אִם יִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם כַּמָּה קַבִּים לֹא יִטָּהֲרוּ עַד שֶׁיִּנָּגְבוּ מִקְדָּם כְּדִמְפָרֵשׁ [הָרא"ש (חולין פ"ח סי' יח)]: (לו) חֲבֶרְתָּהּ. וּמִמֵּילָא (לג) גַּם הִיא עַצְמָהּ נִטְמֵאת, (לג) וְצָרִיךְ לְנַגְּבָהּ גַּם כֵּן כֵּיוָן שֶׁקִּבְּלוּ מֵימֶיהָ טֻמְאָה עַל יְדֵי נְגִיעָתָם בְּיָד הַשְּׁנִיָּה הַטְּמֵאָה, וּמַיִם הַשְּׁנִיִּים אֵינָן מְטַהֲרִין אֶלָּא טֻמְאַת הַיָּד עַצְמָהּ, אֲבָל לֹא מֵהַטֻּמְאָה שֶׁבָּאָה עֲלֵיהֶן מִמָּקוֹם אַחֵר, וּמִמֵּילָא הוּא הַדִּין

בֵּאוּר הַלָּכָה

רְאִיָּה מִמְּקוֹם לְהַחְמִיר בְּטוֹפַח עַל מְנַת לְהַטְפִּיחַ, דִּכְבָר דְּחָה רְאִיָתוֹ בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ח) עַיֵּן שָׁם: (מ) כֵּן מוּכָח מֵהַטּ"ז (סק"ה) וּכְפִי שֶׁבֵּאַרוּ הָאַלְיָה רַבָּה (סק"ח) עַיֵּן שָׁם וְכֵן כָּתַב הַגְּרִ"ז (ס"ז) [וּבֶאֱמֶת כְּמַעַט אִי אֶפְשָׁר שֶׁבְּקִלּוּחַ אֶחָד יֵצְיוּ הַמַּיִם לְכָל הָאֶצְבָּעוֹת וְהַיָּד בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ נְטִילָה] וּדְלֹא כִּדְמַשְׁמַע קְצָת מִמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁמַּחְמִיר בָּזֶה לְכַתְּחִלָּה: (מא) טַ"ז (שם) וְהַדְּרִישָׁה בְּסִימָן קנ"ט (סק"ג) וְרָמַז הַטַּ"ז בִּדְבָרָיו נָגֶד הַב"ח (ס"ג) הַמַּחְמִיר בָּזֶה, וּבֶאֱמֶת מַשְׁמַע לְהַקֵּל מִפְּתִיחַת כָּל הַפּוֹסְקִים הָרִאשׁוֹנִים לְעֵיל (סי' קנט ס"ט) לְעִנְיַן כֹּחַ גַּבְרָא דְּצָרִיךְ לִסְגֹּר וְלִפְתֹּחַ בְּכָל שְׁפִיכָה וּשְׁפִיכָה, וּמִשְׁמַע שָׁם בְּמָרְדְּכַי (ברכות פ"ח סי' ר) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים דְּאַף דְּלֹא הִגִּיעוּ הַמַּיִם בְּשִׁעוּר הַנְּטִילָה בִּשְׁפִיכָה אַחַת יוּכַל לִסְגֹּר וְלִפְתֹּחַ עַד שֶׁיִּשָּׁלִים וְלֹא חָשִׁיב כְּלָל הֶפְסֵק בָּזֶה: (מא) לְצַאת גַּם דַּעַת הַב"ח בְּשֵׁם רִבּוֹתָיו: ד (ל) כֵּן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ וְהַטּוּר, וְאַף דִּבְמִשְׁנָה (ידים פ"ב מ"ג) עַצְמָהּ מַשְׁמַע לְפָרֵשׁ דְּנָטַל [יָדוֹ] זוֹ לְגַמְרֵי אֶלָּא דִּנְטִמְאַת בִּנְגִיעָתָהּ בַּחֲבֶרְתָּהּ, וְכֵן מַשְׁמַע בְּרַמְבַּ"ם פֶּרֶק י"א מֵהִלְכוֹת (ה"ז), אָכֵן דִּבְרֵי הַטּוּר וְשַׁלְחָן עָרוּךְ הוּא עַל פִּי לְשׁוֹן הָרא"ש (חולין פ"ח סי' יח) וְהוּא נִגְרָר בָּתַר פֵּרוּשׁ הָרַ"ש (ידים פ"ב מ"ב) דְּכָתַב עַל הַתּוֹסְפְתָּא (פ"א ה"ב) הַמְפָרֶשֶׁת לְמִשְׁנָה זוֹ דְּעַל כָּרְחָךְ מַיִּירֵי שֶׁנָּטַל רַק בְּמַיִם רִאשׁוֹנִים, דְּאִי לָאו הָכִי לֹא אִתְיָא שְׁפִיר סֵיפָא דְּהַתּוֹסְפְתָּא עַיֵּן שָׁם, אֲבָל בְּאֶמֶת דִּין זֶה דְּרִישָׁא שֶׁיָּךְ גַּם בְּשֶׁנָּטַל מַיִם שְׁנִיִּים גַּם כֵּן נִטְמְאָה יָד זוֹ עַל יְדֵי חַבֶרְתָּהּ, אֶכֵן לְעִנְיַן אִם צָרִיךְ דַּוְקָא לְנַגְּבָהּ מִתְּחִלָּה אוֹ דֵּי בְּשִׁטּוּל עֶלְיוֹנָהּ רַק מַיִם עוֹד הַפַּעַם תָּלוּי בְּדַעוֹת עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה אוֹת מ"ח: (לה) וְאַף דִּלְעֵיל בְּסִימָן קנ"ט סָעִיף (ז') (ו') יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר דְּיָכוֹל לִטֹּל מִיָּד אַחַת לְשִׁנְיָה, הָתָם דַּוְקָא כְּשֶׁשָּׁפַךְ רְבִיעִית בְּבַת אַחַת דְּמַיִם טְהוֹרִים הֵם כְּמִבְּאָר שָׁם, אֲבָל לֹא בָּזֶה שֶׁמַּיִם הָרִאשׁוֹנִים טְמֵאִים הֵם: (לג) לְחֹם חֲמוּדוֹת בְּפֶרֶק כָּל הַבְּשָׂר (אות סב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז): (לג) פֵּרוּשׁ מְגֻדָּים (א"א סק"ז): (לד) יְסוֹדוֹ הוּא מַטַּ"ז (סק"ז), וְעוֹד בָּשָׂם רַשַׁ"ל (בהגהותיו לטור) טַעַם אַחַר עַל מַה דְּצָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ אַחַר דַּוְקָא, אוֹ רְבִיעִית מַיִם בְּבַת אַחַת, מִשּׁוּם דִּבְלָאו הָכִי אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם הַדִּין דְּהַגְבָּהָה שֶׁבְּסָעִיף א', דִּכְשֶׁנּוֹטֵל בְּעַצְמוֹ הֲלֹא בְּעֵת קְרִחָתוֹ צָרִיךְ לְהַשְׁפִּיל יָדוֹ הַנְּטוּלָה לְאָחוֹ הַכְּלִי, וְיַחְזְרוּ הַמַּיִם מֵחוּץ לַפֶּרֶק וְיִטַּמְּאוּ יָדוֹ כְּמִבֹּאר שָׁם, וְעוֹד טְעָמִים עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): (לה) עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ט' בְּתִירוּצָא קַמָּא, וְגַם לְתֵרוּץ שֵׁנִי אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּכֵיוָן דְּיֵד הַשֵּׁנִי נִטְמְאָה [עַל יְדֵי שֶׁבָּא עָלֶיהָ מֵעַט מַיִם עַל יְדֵי הַנְּגִיעָה, וְלֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר עַל זֶה רְבִיעִית אֵין מְקַבֵּל טֻמְאָה, דְּהָרְבִיעִית לֹא בָּא רַק עַל יָד הָרִאשׁוֹנָה, אֲבָל בְּיָד זוֹ הָיָה רַק מְעַט מַיִם וְשָׁלֹא עַל יְדֵי כְּלִי], מִמֵּילָא מְטַמֵּא גַּם יָד הָרִאשׁוֹנָה:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehader - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah